

Vlaams
Parlement

vergadering **C211**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 10 juni 2020

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de ondersteuning van investeringen in alternatieve waterbronnen voor de landbouw – 2334 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over droogte en de landbouwsector – 2484 (2019-2020)	3
VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de toekenningsvoorwaarden van steun uit het noodfonds aan de aardappelsector – 2494 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Sofie Joosen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de verdeelsleutel voor coronacompensaties voor de landbouw en de sierteelt – 2475 (2019-2020)	14
VRAAG OM UITLEG van Cathy Coudyser aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de vooruitgang in de brexitonderhandelingen rond visserij of het ontbreken daarvan – 2457 (2019-2020)	19

VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de ondersteuning van investeringen in alternatieve waterbronnen voor de landbouw

– 2334 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over droogte en de landbouwsector

– 2484 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, we zijn in Vlaanderen dit jaar uitzonderlijk vroeg geconfronteerd met droogtmaatregelen. Ik denk dat u vorige week nog met de Vlaamse Regering de schade van 2019 hebt behandeld. We hoeven elkaar niet te vertellen hoeveel schade dat ook bij onze landbouw kan teweegbrengen. Al die ervaringen van de voorbije tijd hebben aangetoond dat het belangrijk is om onze landbouwers aan te moedigen om ook proactief te investeren in systemen voor rationeel waterbeheer en -opslag. Ere wie ere toekomt: uw voorganger heeft daarvoor ook een aantal initiatieven genomen. Er werd een watercoördinator aangeduid. In november 2018 werd een actieplan voor water in land- en tuinbouw opgemaakt en konden landbouwers adviezen inwinnen via KRATOS.

Er kan ook een beroep worden gedaan op investeringssteun van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF), bijvoorbeeld voor projecten voor regenwateropslag in waterbassins of waterreservoirs, of voor technieken om spaarzaam om te gaan met water, zoals druppelbevloeiing en plantsensoren. Er zijn ook subsidies voor waterbehandelingstechnieken. Voor kleine waterinfrastructuur, die valt onder de categorie niet-productieve investeringen, is er zelfs een subsidie van 100 procent mogelijk.

Boven op de VLIF-investeringssteun werd ook nog eens 8,5 miljoen euro vrijgemaakt voor projectsteun in aanvulling op die reguliere VLIF-steun. Helaas bleek uit een antwoord op een schriftelijke vraag van mijn lieve en goede collega Tom Ongena dat er daarvoor slechts zes projecten werden geselecteerd, voor een totaalbedrag van ongeveer 693.000 euro. Dat is niet eens een vijfde van het voorgestelde budget voor land- en tuinbouw.

Ik heb u ooit horen zeggen dat bekijken hoe we met die waterschommelingen kunnen omgaan een topprioriteit is, dus bekijken hoe er meer kan worden opgevangen en gebufferd als er een teveel is, om dat dan te gebruiken als er te weinig is. Ik denk dat er geen beter moment is dan vandaag om het daar nog eens over te hebben.

Minister, hoe evalueert u de aanstelling van de watercoördinator en het Actieplan Water in land- en tuinbouw? Zal dat plan worden geactualiseerd naar aanleiding van de huidige droogteproblematiek? Welke maatregelen overweegt u op korte termijn te nemen om tegemoet te komen aan de vraag vanuit de landbouwsector om in betaalbare alternatieve waterbronnen te voorzien? Welke initiatieven zult u nemen om investeringen in rationeel waterbeheer en wateropvang verder te stimuleren? Welke rol ziet u daarbij ook weggelegd voor de branche- en producentenorganisaties, en voor de landbouworganisaties? Komt er een nieuwe projectoproep voor innovatieve projecten voor waterbeheersing? Zo ja, wanneer,

welk budget zal daarvoor worden vrijgemaakt en op welke manier zal er werk van worden gemaakt opdat de vooropgestelde budgetten optimaal of maximaal zouden worden aangewend? Kunnen er ook via KRATOS extra impulsen worden gegeven aan land- en tuinbouwers om waterbeheer en wateropslag structureel op te nemen in hun bedrijfsvoering?

Minister, het zijn heel wat vragen. Alvast bedankt voor uw uitvoerig antwoord.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp-a): Voorzitter, minister, collega's, mijn vraag sluit daarvoor een stuk bij aan. Vorige week is er uitgebreid gediscussieerd en gedebatteerd in de commissie Leefmilieu over de droogteproblematiek. Zowel in de commissie als in de media wordt er altijd opnieuw gesproken over een integrale aanpak, waar ik het uiteraard 100 procent mee eens ben, maar ik hoor en lees dan toch in commentaren van mensen uit de landbouwsector dat ze daar onvoldoende bij betrokken zijn. Wie ben ik als buitenstaander om te oordelen of dat correct is of niet?

Minister, een integrale aanpak wil ook zeggen: een integraal plan. Het gaat niet op dat de landbouwsector daar niet aan kan tegemoetkomen omdat het gebaseerd is op foute informatie. Aan de andere kant hoor ik hetzelfde van de natuursector. Dat zijn de twee extremen: landbouw en natuur. Ik refereer aan de hoorzitting over innovatie in de landbouw. Ik citeer de heer Demyttenaere: "Landbouwers kunnen immers het verschil maken, mits er opnieuw vertrouwen ontstaat tussen de sector en het beleid. Er wordt te weinig rekening gehouden met wat geologen vooropstellen." In het blad van de Boerenbond zegt mevrouw De Becker iets gelijkaardigs, iets politieker en directer.

Minister, wat is uw visie op de huidige droogteproblematiek? Welke impact heeft het huidige captatieverbod, dat ondertussen natuurlijk is opgeheven gezien de regenval, op de landbouwsector? Dit interesseert me zeer sterk. In welke mate bent u vanuit Landbouw betrokken bij de recent opgestelde waterbeleidsnota? Zou het niet nuttig zijn om hier eens een gezamenlijke commissie over te organiseren met minister Demir, uzelf en veel andere specialisten? Zou dat niet aangewezen zijn?

Bepaalde teelten verbruiken meer water dan andere. Overweegt u maatregelen die de keuze van teelten aanpassen aan de watercapaciteit van de omgeving? Dat is heel simpel. Sommige teelten zouden minder aanleiding geven tot droogte en/of wateroverlast als ze apart van andere zouden staan.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, bedankt voor de interessante en relevante vragen.

Collega Coenegrachts, u stelt terecht dat er al heel wat initiatieven genomen zijn door de vorige minister van Landbouw – ere wie ere toekomt –, mevrouw Schauvliege, inzake duurzaam waterbeheer. Zo werd er in juni 2017 binnen het departement een watercoördinator aangesteld en tegelijk werd het structureel droogteoverleg voor land- en tuinbouw opgestart.

De watercoördinator van de landbouwadministratie is het aanspreekpunt voor de landbouwsector en volgt de problematiek en situatie te velde van nabij op. Hij geeft regelmatig adviezen in concrete projecten en staat in voor de toelichtingen aan land- en tuinbouwers. De watercoördinator werkt zeer nauw samen met de beleids-expert water, die deelneemt aan de beleidsdomein overschrijdende overlegmomenten binnen de Vlaamse overheid.

Het structureel droogteoverleg komt meermaals per jaar samen en bestaat uit volgende deelnemers: de watercoördinator, het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO), de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), de plantaardige praktijkcentra, de landbouworganisaties Boerenbond, Algemeen Boerensyndicaat en Bioforum, de producentenorganisaties REO, Ingro, BelOrta, Vegras, BND, Internationale telersvereniging, het Coördinatiecentrum Voorlichting en Begeleiding duurzame Bemesting (CVBB), de Bodemkundige Dienst België, het Vlasverbond, Vegebe, de Belgische aardappelhandel en -verwerking (Belgapom), het Vlaams Kenniscentrum Water (VLAKWA) en een vertegenwoordiger van provincies via de Vereniging van Vlaamse Provincies (VVP).

Dat is een hele mond vol. Ik wil u aantonen dat dat de partners zijn die erin moeten zitten.

De bedoeling is om structureel te overleggen over lopende initiatieven, zowel van de overheid als van de betrokken actoren, en met de groep feedback te geven en eventuele knelpunten te detecteren. Het gaat dan bijvoorbeeld over de Europese verordening inzake hergebruik van water, het draaiboek coördinatie waterschaarste en droogte van de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW), de planning van de projectoproepen of kennisuitwisseling over lopende onderzoeken.

In november 2018 is in de schoot van het droogteoverleg samen met de sector het Actieplan Water voor land- en tuinbouw uitgewerkt. Dit actieplan focust voornamelijk op de proactieve aanpak en heeft tot heel wat concrete zaken geleid. Ik geef er enkele mee.

Droogte is een van de zes risico's die opgenomen zijn in de gesubsidieerde brede weersverzekering voor teeltschade. In Nederland en Frankrijk konden de boeren dat al langer. Via onze subsidieregeling hebben we ervoor gezorgd dat Vlaamse boeren zich nu voor het eerst ook kunnen verzekeren tegen droogteschade.

Minstens even belangrijk, zo niet belangrijker: verzekeringen zijn reactief, maar je kunt perfect als boer proactieve investeringen doen om droogteschade te voorkomen. Wat dat betreft is er goed nieuws. We zien aan de hand van het aantal VLIF-investeringen voor wateropslag en waterbehandeling dat onze boeren effectief investeringen doen.

Het totale investeringsbedrag is gestegen van 10,7 miljoen euro in 2015 naar 24 miljoen euro in 2019. In 2015 werd 3,2 miljoen euro VLIF-steun voorzien voor 471 investeringen. Vorig jaar is 7,2 miljoen euro VLIF-steun voorzien voor 761 investeringen. We zien dus een zeer forse toename in het totale investeringsbedrag aan VLIF-steun dat te maken heeft met wateropslag en -behandeling.

De belangrijkste investeringen zijn hier hemelwateropslag in waterreservoirs en waterbassins maar ook waterbehandelings- en waterzuiveringstechnieken.

Er zijn de voorbije jaren diverse projectoproepen gelanceerd met een bijzondere focus op water zoals de VLIF-oproep innovatie, Europese Innovatie Partnerschappen en demonstratieprojecten. De projecten die hier geselecteerd werden, zijn intussen in uitvoering.

Heel veel communicatie en sensibilisering via voorlichtingsmomenten, websites en nieuwsbrieven helpen. Het is heel belangrijk dat we de boeren ervan op de hoogte brengen welke steun ze kunnen krijgen, ook binnen het VLIF, om juiste preventieve investeringen te doen.

Het actieplan heeft een looptijd van 2019 tot en met 2023. Aangezien het pas gestart is in 2019 vind ik het een beetje gek om nu al een nieuw plan te gaan

maken, maar dat is ook niet jullie vraag. Het is wel een levend document, dat onmiddellijk aangepast kan worden aan nieuwe inzichten. Niets belet ons om, als dat nodig is, extra's op te nemen, want het is geen statisch document.

Collega Vandenhove, u stelt een vraag rond de visie op de huidige problematiek. Het is zeker zo – u hebt dat mooi geschetst – dat de land- en tuinbouwsector de economische impact van de al ingestelde en opgeheven captatieverboden op onbevaarbare waterlopen ondervindt vanwege de droogtesituatie die dit jaar is opgetreden. Komt daarbij nog de voorgeschiedenis van de voorbije drie jaar die ook al problematisch is.

Bij de voorbereidingen van de captatieverboden door de gouverneurs wordt aandacht besteed aan het aanduiden waar alternatieve waterbronnen te vinden zijn. Dat kunnen bijvoorbeeld bevaarbare waterlopen zijn waaruit wel nog gecapteerd kan worden.

Ook wordt er overleg gepleegd over de modaliteiten om in het kader van de droogte tijdelijk bemalingswater te mogen gebruiken. Aquafin stelt gezuiverd effluent ter beschikking. Daarnaast kunnen natuurlijk ook nog het vergunde grondwater en de eigen privéwaterbronnen gebruikt worden. Er is vandaag een zeker aanbod aan betaalbare waterbronnen, maar de informatie hierover dient gericht gecommuniceerd te worden naar onze land- en tuinbouwsector. Ik heb dan ook aan mijn administratie gevraagd om dit op heel korte termijn op te nemen. De transport- en arbeidskosten zijn vaak limiterende factoren omdat landbouwers die kostenverhogende factoren meestal zelf niet kunnen verrekenen in de prijs van hun oogst. Daar moeten we echt wel rekening mee houden.

Daarnaast is het ook de verantwoordelijkheid van de land- en tuinbouwer zelf om zich voor te bereiden op meer droogteperiodes in de toekomst en om dus zelf te investeren in meer eigen watervoorraden en wateropslag, meer hergebruik van hemelwater, meer zuivering en recuperatie van afvalstromen en om het meer inzetten op droogteresistente gewassen. Er lopen intussen een aantal projecten en de stijgende vraag naar en toekenningen van VLIF-investeringen illustreren dat de land- en tuinbouwsector hier effectief mee aan de slag gaat. Uiteraard vraagt het ook de nodige tijd om dit alles op het terrein te realiseren.

Welke initiatieven nemen we nog? Op regelmatige tijdstippen worden de VLIF-steunmogelijkheden voor investeringen in rationeel waterbeheer en wateropvang opnieuw onder de aandacht gebracht: dat gebeurt bijvoorbeeld tijdens de landbouwbeurs Agriflanders, tijdens studiedagen of voorlichtingsactiviteiten, maar ook via informatie, nieuwsberichten en natuurlijk de website van het Departement Landbouw en Visserij.

Het VLIF houdt constant de vinger aan de pols om driemaandelijks nieuwe investeringen rond waterbeheer en wateropvang die marktklaar zijn op te nemen via een actualisatie van de VLIF-lijst. Dat is in deze tijden heel belangrijk. Als er nieuwe investeringen marktklaar zijn, worden die opgenomen in de lijst van subsidies met een steunpercentage van 30 procent. Daarnaast is er ook steun mogelijk – en dan gaat het over 40 procent – voor innovatieve projecten rond waterbeheer en wateropvang bij elke oproep voor projectsteun voor innovaties in de landbouw vanuit het VLIF. In deze periode zal ik bij onze boeren nogmaals heel sterk in de verf zetten dat er substantiële steunmogelijkheden zijn om zelf te kunnen investeren.

Dan was er de vraag over de branche- en producentenorganisaties (PO's). Het is belangrijk dat de landbouworganisaties en diverse sectororganisaties via hun communicatie bijvoorbeeld de VLIF- en KRATOS-steunmaatregelen ook mee onder de aandacht blijven brengen en de sector verder blijven sensibiliseren over duurzaam watergebruik. Ook is het belangrijk dat ze participeren in cocreatietrajecten die

worden opgezet, bijvoorbeeld door de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), rond de droogte en het reactief afwegingskader.

Brancheorganisaties kunnen net zoals de PO's onderzoek naar een geïntegreerde, duurzame productie of naar andere milieuvriendelijke productiemethoden bevorderen en verrichten. De PO's kunnen ook bijdragen tot een duurzaam gebruik van de natuurlijke hulpbronnen en tot de matiging van de klimaatverandering. PO's kunnen hiervoor aan hun leden technische bijstand verstrekken en goede praktijken stimuleren.

Zo kunnen PO's in het kader van de gemeenschappelijke marktordening (GMO) over groenten en fruit Europese steun krijgen via investeringen die ze binnen hun operationeel programma uitvoeren. Het kan dan gaan over het beheer en de verbetering van de waterkwaliteit, bodemvochtsensoren, precisieberegening, waterbesparingsmethoden bij irrigatie, waterzuivering en hergebruik van water op PO-niveau of sprinklers met waterbesparing voor vorstpreventie.

Dan is er uw zesde vraag, mijnheer Coenegrachts, over de nieuwe projectoproepen. Mijn diensten zijn volop bezig om een planning te maken van nieuwe projectoproepen voor de volgende maanden. Die zijn altijd zo actueel mogelijk. U begrijpt hopelijk dat naar aanleiding van de coronacrisis de voorziene planning mogelijk gewijzigd zal worden. De projectoproepen zijn altijd gefocust op actuele uitdagingen van de sector, hier wordt dus zo kort mogelijk op de bal gespeeld.

Kunnen er ook via KRATOS extra impulsen worden gegeven? Zeker. Via KRATOS kunnen land- en tuinbouwers gratis een wateradvies krijgen op maat van hun bedrijf, waarbij er ook een wateraudit uitgevoerd wordt. Deze adviezen kunnen er mee voor zorgen dat er binnen de bedrijfsvoering meer aandacht wordt besteed aan een goed waterbeheer en wateropslag. Tijdens deze wateraudits wordt het waterverbruik in kaart gebracht en wordt er een waterbalans opgemaakt, waarbij er bijvoorbeeld wordt bekeken welke alternatieve waterbronnen het bedrijf kan gebruiken en waar water eventueel hergebruikt of bespaard kan worden.

Dan kom ik tot de vragen van collega Vandenhove. Ik heb er al enkele beantwoord.

Hoe zijn we betrokken? Dat is een zeer goede vraag, collega. Ik zou niet durven zeggen dat ik niet betrokken ben. Ons departement is lid van de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid en werd ook betrokken bij de opmaak het voorstel van de waterbeleidsnota. Dat zit dus goed.

Voor mij kan een gezamenlijke commissievergadering perfect. Als jullie beslissen om een gezamenlijke commissievergadering te organiseren, dan zal ik me daar uiteraard enthousiast in inschakelen.

Het klopt inderdaad, collega Vandehove, dat sommige teelten meer water verbruiken dan andere. De waterbehoefte is echter niet alleen afhankelijk van de teelt, maar ook van de bodemsoort, bewortelingsdiepte, neerslag, verdamping, temperatuur. Ik ben echt een specialist aan het worden inzake de impact van water op teelten. Via demonstratieprojecten wordt verder gesensibiliseerd en geïnformeerd hoe en met welke technieken het beschikbare water zo efficiënt mogelijk ingezet kan worden. Binnen de Vlaamse praktijkcentra wordt bij onderzoek naar verschillende rassen van een teelt de impact van of de weerstand tegen droogte ook meegenomen in de beoordeling. Hierover wordt actief gecommuniceerd naar onze boeren.

Ook het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) voert droogtegerelateerd onderzoek uit, waaronder ook het onderzoek naar droogteresistente gewassen en veredeling. In de loop van dit onderzoek, dat een grote

tijdsspanne vergt – vijf tot tien jaar – wordt ook gewerkt aan de opbouw van een gewasadaptatiestrategie op lange termijn.

Collega's, het van overheidswege reguleren welke teelt de ene boer wel of de andere boer niet meer zou mogen telen, is wat lastig. De boeren kennen hun percelen namelijk echt wel. Als een perceel niet geschikt is voor een bepaalde teelt, bijvoorbeeld omdat het doorgaans te nat of te droog is, of omdat het een gewas is dat irrigatie nodig heeft terwijl er geen bedrijfszekere waterbron in de nabijheid is, lijkt het mij logisch dat de boer zal kiezen voor iets dat beter is.

Ik was gisteren trouwens bij BelOrta voor de start van het kersenseizoen. Ik heb het niet moeten vragen, men heeft daar spontaan de diversiteit aan bod gebracht, die steeds meer ingang vindt, bij onze fruitboeren in dit geval, om ervoor te zorgen dat de grond gezond blijft. Het is een zeer goede zaak dat men daar zoveel aandacht voor heeft.

Voorzitter, mijn excuses voor het lange antwoord. De vragen waren echter ook lang en ik ben er zeker van dat er nog veel bijkomende vragen zullen zijn, want de problematiek is zeer relevant.

De voorzitter: Inderdaad, de voorspelling van de heer Coenegrachts was correct: het was een zeer uitgebreid antwoord.

De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Dank u wel, voorzitter. Het heeft minder te maken met mijn voorspellende gaven dan met een spel van actie en reactie, want er werden inderdaad heel veel vragen gesteld.

Minister, alvast bedankt voor het inderdaad heel uitgebreide antwoord. Het is goed nieuws dat landbouwers meer en meer dossiers indienen om op bedrijfsniveau te investeren in die wateropvang en in die waterbesparende technieken. Die water-audits zijn daarvoor een zeer nuttig hulpmiddel, omdat daarmee op bedrijfsniveau eigen specifieke oplossingen uitgewerkt kunnen worden.

Ook op het lokale niveau, bij de lokale besturen, is er aandacht voor de waterproblematiek en worden er positieve projecten uitgerold.

Die goede praktijken en voorbeelden die al bestaan, kunnen misschien ook in de rest van Vlaanderen lokale besturen inspireren, zodat alle overheden samen met de sector proberen dat probleem onder controle te krijgen. Wat dat betreft, is er misschien overleg nodig met de minister bevoegd voor de lokale besturen.

Ik wil nog één zaak toevoegen. In Limburg hebben we een heel specifieke opportuniteit. We beschikken daar over mijnwater. Ik wil niet te provincialistisch worden, of toch niet te vaak, maar de rest van Vlaanderen heeft nu eenmaal geen mijnen. De Limburgse Reconvertiemaatschappij (LRM) heeft daar al naar verwezen, maar heeft zelf geen interesse of geen businessmodel om daar iets mee te doen. Misschien kan het departement samen met de LRM bekijken op welke manier van dat water kan worden gebruikgemaakt voor de landbouw, eventueel met coöperaties van landbouw in de buurt of iets dergelijks. Iemand moet daarvoor het initiatief nemen, denk ik, en dit is misschien een opportuniteit om dat te doen. Ik denk ook dat u de voogdijminister bent van de LRM, dus het is misschien interessant dat u de verbinding legt tussen die twee actoren.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp.a): Minister, dank u wel voor het uitgebreide antwoord. Er is het voorbeeld van dat mijnwater in Eisden dat collega Coenegrachts daarnet

aanhaalde. Dat wordt daar eigenlijk in de Maas getankt, bij manier van spreken. Dat voorbeeld toont goed aan dat er echt samenwerking nodig is tussen de landbouwsector en de minister van Leefmilieu. Los van de beloften van de voorzitter om dat straks even te bekijken, meen ik dat er zeker en vast ook in het kader van het aangekondigde langetermijnplan tegen droogte en wateroverlast overleg moet zijn. Ik maak ook op uit uw opmerkingen dat er overleg is, maar ik stel vast dat dat met weinig enthousiasme gebeurt.

U zei dat Vlaanderen moeilijk aan de landbouwers kan opleggen welke teelten ze nog mogen hebben. Ik deel maar gedeeltelijk uw mening daarover. Ik ben het met u eens, maar er is toch een hemelsbreed verschil tussen enerzijds niets opleggen en anderzijds landbouwers verplichten om op die plaats dat te doen. Ik wil dus vragen dat zou worden bekeken in welke mate er voor bepaalde regio's en gemeenten met teeltplannen kan worden gewerkt. Ik heb de voorbije weken bijvoorbeeld ook een paar keer gealludeerd op vragen om opnieuw meer op grasland in te zetten. Grasland is ideaal, want dat absorbeert water. Men is nu allerlei plannen aan het maken. Er zijn de hemelwaterplannen voor elke gemeente. Er is het net door u gegeven voorbeeld van wateraudits voor landbouwbedrijven. In plaats van dat dat opnieuw langs elkaar gebeurt, zou men beter een aantal dingen in elkaar schuiven, en proberen toch voor een stuk sturend op te treden. Dat kan zeker en vast geen kwaad. Er is het uiterste waarbij ze iets moeten doen, maar er is ook het andere uiterste, waarbij ze mogen blijven doen wat ze willen.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor uw zeer uitgebreide antwoord. Daar kunnen we al iets mee verder. Er moet toch een tandje bij worden gestoken. Door de droogte is dit een zeer pertinent thema op dit moment, en ook in de voorbije seizoenen, de voorbije jaren. Landbouw is een grote afnemer, maar het is ook aan de andere sectoren, zoals industrie. De landbouw is natuurlijk een serieus gegeven, in een droog seizoen heeft men natuurlijk wel water nodig. Zij staan in voor onze voedselproductie.

In dat gegeven heeft collega Steenwegen gisteren een zeer goede opmerking gemaakt. Ik heb tijdens de vorige tussenkomsten in Leefmilieu de grondwaterlagen aangegeven, om te kijken naar de hoeveelheid die daar aanwezig is en wat men daarvan afneemt. Hij had daarop het voorstel om daar een digitale meting op te zetten. Ik ben daar perfect voor te vinden. Dat geeft aan dat de landbouw een meetbaar instrument kan voorleggen waar we ook iets mee zijn. Grondwater is één zaak, maar men heeft verschillende grondlagen die dan beheerd kunnen worden. Landbouw kan daar een grote rol in spelen. Ik hoop dat u in dat opzicht in communicatie met de minister van Leefmilieu inzake het droogteprobleem een serieus tandje bij kunt steken.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Voorzitter, minister, alle genoemde initiatieven zijn belangrijk. We zullen daar in de toekomst nog meer op moeten inzetten. Maar ik wil toch ook wijzen op een dieperliggend probleem en een mogelijkheid om nog op een andere manier en veel preventiever op te treden. Het is namelijk zo dat we vaak spreken over de betonstop, en dan hebben we het over de verharding buiten de open ruimte, maar we hebben natuurlijk ook een soort betonstop op de verharding en verdroging in landbouwgebied meegemaakt. Heel veel landbouwgronden zijn gedraineerd. De laatste decennia heeft de landbouw in zijn streven naar productiviteitsverhoging er vooral voor gezorgd dat het water zo snel mogelijk uit die open ruimte, dat landbouwgebied, verdwijnt. Ik denk dat dat nu bijdraagt tot het probleem. Enkele jaren geleden ging de bezorgdheid natuurlijk over te veel

water en overstromingen, maar vandaag zitten we met de andere kant van de medaille: droogte. Het zijn twee zijden van één medaille.

Een heel groot deel van onze landbouwgrond wordt ook echt bemaald. Polders en wateringen beheren veel van onze landbouwgronden. Ze doen het waterbeheer. Het spijt me dat te moeten vaststellen, maar polders en wateringen voeren nog altijd zoveel mogelijk water af. De waterstanden in onze polders en wateringen zijn in de winter vaak lager dan in de zomer omdat men eigenlijk constant water afvoert. Voor we spreken over bijkomende investeringen in opslag, een harde structuur die veel geld kost, moeten we er eerst voor zorgen dat we het regenwater dat in onze landbouwgebieden terecht komt, beter vasthouden. Dat is een algemeen principe als we spreken over waterbeheer.

U hebt verwezen naar het structureel wateroverleg. U hebt een heel lange opsomming gedaan van alle partijen die daar rond de tafel zitten. Tot mijn verbazing hoorde ik de Vereniging van Vlaamse Polders en Wateringen (VVPW) niet noemen, terwijl zij autonoom waterbeheerder zijn van een heel groot deel van ons landbouwgebied. Is het niet raadzaam dat u in gesprek gaat met de polders en wateringen? We zouden kunnen zien hoe we in het beheer een mindshift kunnen maken en samen kunnen nadenken hoe we vanuit het waterbeheer binnen die polders en wateringen deel kunnen zijn van de oplossing. We zouden ervoor kunnen zorgen dat we tijdens de seizoenen dat het regent, meer water kunnen vasthouden in plaats van het zo snel mogelijk af te voeren.

Minister, hebt u daarover al overleg gehad met polders en wateringen? Ik weet dat ze niet tot uw bevoegdheid behoren, maar uiteindelijk zijn het toch de landbouwers die als ingelanden de belangrijkste partner zijn binnen die polders en wateringen. Ik denk dat het voor de landbouw heel belangrijk is dat we proberen een verandering te krijgen in het beheer van het water en samen bekijken hoe we een goed evenwicht kunnen vinden waarbij we meer water vasthouden op het moment dat het water ter beschikking is. Mocht u nog geen overleg gehad hebben, hebt u dan de intentie om hen te betrekken in toekomstig overleg?

De voorzitter: De heer Coel heeft het woord.

Arnout Coel (N-VA): Het is door de collega's al geschetst dat innovatie ook in dit dossier een belangrijke sleutel zal zijn om naar een oplossing te gaan. Ik denk aan druppelirrigatie, waterbuffers, eigen irrigatienetwerken en innovatieve teelten. Daar zijn volop onderzoeken naar lopende. Onder meer Praktijkpunt Landbouw Vlaams-Brabant heeft een aantal interessante proefopstellingen. Het zal natuurlijk zaak zijn om die testopstellingen voldoende te kunnen uitrollen in de praktijk. Ik begrijp uit het antwoord van de minister dat er een toenemende interesse is van de landbouwers en dat er heel wat meer dossiers zijn ingediend om te investeren in dergelijke kredieten. Het blijft zaak om dat voldoende te promoten en via nieuwe projectoproepen bijkomende interesse voor te wekken.

Tot slot zou ik nog even willen teruggrijpen naar de beleidsnota. Daarin wordt vermeld dat het Actieplan Droogte en Wateroverlast 2019-2021 een opstap is naar de opmaak van de meer structurele waterschaarste-, droogte- en wateroverlast-risicobeheersplannen in het kader van de uitvoering van de Europese kaderrichtlijn Water. Een belangrijk onderdeel daarvan is het opmaken van een afwegingskader, zijnde de prioritaire verdeling van de waterbeschikbaarheid tussen de sectoren in tijden van droogtecrisis. In de beleidsnota wordt vermeld dat dit afwegingskader tegen de zomer van 2020 klaar zou zijn. Hoever staat u daarmee? Landbouw is daar zijdelings in betrokken. Ik denk dat minister Demir daar de hoofdtrekker is, maar hebt u er een zicht op hoever het daarmee staat en tegen wanneer dit zal worden opgeleverd?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Collega's, ik sluit me graag aan bij deze vragen. De vraagstelling op zich en het antwoord zijn wel duidelijk. Wat betreft de land- en tuinbouwsector is het thema levendig. Minister, ik ben heel blij te vernemen dat met goede stimuli, begeleiding en sensibilisering de sector zelf een heel grote rol opneemt om zo veel mogelijk nieuwe, innovatieve technieken te implementeren op bedrijfsniveau. Het doet deugd om te horen dat het aantal investeringen op dat vlak de hoogte is ingegaan.

Ik ben overtuigd dat er heel wat nieuwe technieken zijn en dat landbouwers daarmee actief aan de slag gaan. Daarnet werd verwezen naar drainage. Als we kijken naar de peilgestuurde drainages die vandaag gebeuren, dan is het wel heel wat anders dan louter en alleen voor een zo snel mogelijke afvoer. De land- en tuinbouw heeft daar zeker ook al een hele evolutie in doorgemaakt.

Minister, ik ben ook blij dat u stelt dat wat betreft teeltkeuze de landbouwers zelf nog altijd de beste overweging kunnen maken op het vlak van locatie, bedrijfs- en businessmodel. Ik hoed me echt wel voor een sovchozen- of kolchozentijdperk in Vlaanderen. Anderzijds is het belangrijk dat er goed overleg is en dat er een goed begrip is van overheidsmogelijkheden rond landbouw en water en dat een goede afstemming en overleg worden gestimuleerd.

Wat de captatieverboden betreft, verwijst u zeer terecht naar het feit dat als er een captatieverbod wordt ingeroepen, er naar alternatieven in de omgeving moet worden gekeken. Ik hoor daarover toch wel wat bezorgdheden. Dat zou niet overal even efficiënt of accuraat gebeuren. Ik ben heel blij dat de administratie daarin een rol wil opnemen.

Ik heb vorige week ook gevraagd waar of wie het aanspreekpunt is voor landbouwers die in de problemen komen als er een captatieverbod wordt aangekondigd. Waar kan men op zoek gaan naar alternatieven? Ik heb daar eigenlijk geen echt duidelijk antwoord op gekregen. Misschien is dit toch wel een suggestie om mee te nemen. Er moet een duidelijk aanspreekpunt zijn voor land- en tuinbouwers die in de problemen komen, zodat er gezamenlijk naar een oplossing kan worden gezocht. Die oplossing kan uiteraard per locatie heel divers zijn.

We hebben nu heel sterk gekeken naar wat de land- en tuinbouwers zelf kunnen doen. Maar in het debat dat we gisteren in de commissie Leefmilieu met minister Demir hebben gehouden, bleek hoe belangrijk het is dat we bij algemene waterinvesteringen in de waterinfrastructuur, zowel in grachten als in bufferbekkens, nog meer moeten investeren in slimme systemen. Er zijn heel wat mogelijkheden om water op te vangen en te laten infiltreren en het te gebruiken bij droogte. Ik verwijs naar heel innovatieve systemen die bijvoorbeeld door de VVPW werden ingevoerd. Zij denkt daarbij niet alleen aan waterafvoer, maar aan het integrale verhaal. Denk daarnaast aan stuwpeilbeheer in grachten. In Wuustwezel is er daarvoor een heel concreet project uitgewerkt, waardoor je meer kunt infiltreren, maar ook de mogelijkheid hebt om water te gebruiken als er droogte is. Ik denk dat het voor ons allen een uitdaging is. Ik hoop dat dit ook een pleidooi is om zeker bij de algemene waterinvesteringen zo slim mogelijk te investeren zodat infiltratie en hergebruik gemaximaliseerd kunnen worden.

Bart Dochy (CD&V): Ik heb zelf nog vier aanvullende vragen.

De eerste heeft te maken met Water-Land-Schap, een project dat door voormalig minister van Omgeving, mevrouw Schauvliege, geïntroduceerd werd en dat heel nuttig werk doet. Het geeft subsidies voor robuuste watersystemen. Aanvankelijk was het vooral bedoeld om voor buffers tegen wateroverlast te zorgen, daarna is er een omslag gemaakt om water voor drogere periodes te voorzien. Men focust daar heel hard op het innovatieve. Mijn ervaring is dat men een aantal heel nuttige projecten niet wil ondersteunen omdat ze zagezegd niet innovatief genoeg zijn. Ik

vind het heel belangrijk dat innovatie extra ondersteund wordt, maar er is ook structurele ondersteuning nodig voor het aanleggen van collectieve buffers, die ook deels in de combinatie van waterbuffering en watervoorraad kunnen voorzien.

Ten tweede is er ook een belangrijke link met de provincie. In West-Vlaanderen is er bij Inagro nu een watermakelaar aangesteld. Men probeert daar ook heel wat werk te doen. Mijn vraag is dat we vanuit Vlaanderen voor een goede coördinatie zorgen. De relatie tussen West-Vlaanderen en Vlaanderen is op dat vlak behoorlijk goed. Ik weet niet of dat voor alle provincies geldt, maar het is in elk geval belangrijk dat men kennis uitwisselt, van elkaar leert, de energie nuttig inzet en geen dubbel werk verricht.

Ten derde is het inderdaad zo dat de polders bijzonder belangrijk zijn. In de polders ligt heel veel landbouwoppervlakte, al liggen er ook veel landbouwgronden daarbuiten. Ik sluit me aan bij wat de heer Steenwegen zegt: we moeten de polders als partner maximaal betrekken. We weten echter ook allemaal dat de VMM op de polders nogal veel druk legt om de prioriteiten te verschuiven. De polders zijn in aanvang opgericht om het waterpeil te beheren zodat dat optimaal is voor de landbouwteelten. Als de prioriteit verschuift naar natuurofbouw en biodiversiteit, ontstaat er natuurlijk een debat, en dat debat moet gevoerd worden. Daar heb ik geen probleem mee. Als er echter nieuwe inzichten zijn over het waterbeheer in functie van de droogte, dan moet daarover in elk geval overlegd worden.

Maar er is natuurlijk vanuit de landbouwsector een belangrijke vraag om die polders nog verder te gebruiken in functie van het beheren en het goed kunnen delen van landbouwvruchten op die gronden die daar gelegen zijn.

Een vierde punt: als het gaat over het sturen van teelten, wil ik u vragen, minister, of dit zo zal zijn. Er zijn de weersverzekeringen die een erkenning gekregen hebben en die vandaag aangeboden worden aan de landbouwers, die in principe kunnen differentiëren naar percelen. Voor bepaalde percelen kan men dus zeggen: er is hier inderdaad een probleem, bijvoorbeeld van droogte, omdat ze zeer gevoelig zijn. De premie voor dit perceel kan eventueel aangepast worden en op die manier ontstaat er een soort van zelfsturing, omdat die misschien niet meer betaalbaar zal zijn voor percelen die gevoelig zijn aan bepaalde omstandigheden. Er zal dan namelijk een premie gevraagd worden die niet meer in verhouding staat tot de opbrengstmogelijkheden van die teelt. Dus mijn vraag is of er ervaren wordt dat er sturing is vanuit die weersverzekering.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's. Alle aanvullende reacties en vragen tonen aan dat iedereen toch wel heel veel belang hecht aan dit thema. Er zijn ook heel wat opmerkingen gemaakt die geen vragen waren, er waren tussenkomsten die meegenomen kunnen worden in de verdere aanpak van de dossiers. Ik probeer me nu te beperken tot de vragen.

Collega Coenegrachts, uw suggestie om de lokale initiatieven uit te rollen in heel Vlaanderen vind ik zeer goed. We nemen dat mee op. De provincies zijn al betrokken in het structureel droogteoverleg, maar ik ga de opdracht geven aan onze watercoördinator om de nodige actie te ondernemen om de lokale initiatieven meer onder de aandacht te brengen.

Wat uw opmerking betreft over het water in Noord-Limburg: er bestaan heel wat mooie voorbeelden van grootschalige projecten om water bij de boer te krijgen. Ik denk dan bijvoorbeeld aan het project van Ardo, waarbij ook een leidingnetwerk voorzien is om spelwater tot bij de boeren te krijgen. Ook in Noord-Limburg is

zo'n irrigatienetwerk inderdaad een opportuniteit. Ik vraag aan de watercoördinator om te bekijken of we zo'n netwerk in Noord-Limburg breder zouden kunnen toepassen. Dus ook dat wordt meegenomen.

Collega Vandenhove, grasland speelt inderdaad een zeer belangrijke rol in de waterhuishouding en koolstofopslag in de bodem. Dat is de reden waarom we de instandhouding van blijvende graslanden via het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) beschermen. Het aandeel blijvend grasland in het totale Vlaamse landbouwareaal moet behouden blijven. Dat mag dus met niet meer dan 5 procent dalen.

Collega Steenwegen, om voedsel te kunnen produceren, moet de boer zijn bodem uiteraard kunnen bewerken. In waterverzadigde bodems krijgen de wortels van de gewassen te weinig zuurstof, waardoor de teelt niet lukt. Lokale waterbeheerders streven naar een evenwicht tussen diverse belangen, en dat is niet zo evident: voor de ene zal het te nat zijn, voor de andere te droog. We moeten dus absoluut zoeken naar goede evenwichten.

Voor de monitoring van de grondwaterlagen geldt 'meten is weten'. Het is heel belangrijk dat de landbouwers een goed beeld hebben van hun watergebruik in het geheel. Hiervoor hebben we instrumenten voorzien, zoals de watermeter en het register van de mobiele pompen. In de omgevingsvergunning, collega Pieters, worden hiervoor voorwaarden gesteld.

Collega Coel, dat afwegingskader is een bevoegdheid van de minister van Leefmilieu. Natuurlijk ben ik daar erg in geïnteresseerd. Dat moeten we dus samen nog bekijken en kan misschien het voorwerp uitmaken van die gezamenlijke commissievergadering waarover jullie het nog zullen hebben.

Collega Rombouts, u had het over het aanspreekpunt voor de landbouwers. De provincies nemen hier wel hun rol in op. We bekijken via de watercoördinator of ook hier een aantal extra initiatieven nodig zijn omdat het, zoals ik in mijn eerste antwoord al zei, heel belangrijk is dat de boeren zeer goed op de hoogte zijn van wat de mogelijkheden zijn om bij een crisis alsnog aan water te geraken, zeker als er een captatieverbod ingesteld wordt.

Collega Dochy, u had het over de watermakelaar in West-Vlaanderen. We moeten dubbel werk absoluut vermijden. Zoals ik echter al zei omtrent jullie aanvullende suggesties: ik zal vragen dat de watercoördinator op korte termijn een overleg met de provincies opzet. Dat lijkt me immers ook nuttig.

Collega Steenwegen, u had het over de polders en wateringen. Ik vind de suggestie zeer goed. Er is daarover echter nog geen overleg geweest. Ik wil zeker bekijken hoe ik hen kan meenemen. Ik wil wel opmerken – maar collega Dochy heeft er ook naar verwezen – dat het beleid gericht is op het lager houden van de waterstand in de winter, om overstromingen van onder andere woningen te voorkomen, en op het bufferen van water bij hevige regen. Je kunt niet altijd water lozen, omdat het waterpeil in de polders soms lager is dan het zeeniveau bij vloed. In de zomer is het beleid gericht op het vasthouden van water om in drinkwater te kunnen voorzien voor dieren, verzilting tegen te gaan en water te hebben voor gewasgroei. Ik neem uw voorstel echter zeker op om dat overleg te voeren.

Collega Dochy, u had het nog over het sturen van de teelt via de brede weersverzekering. Het is echt van belang dat een landbouwer de juiste teelten op het juiste perceel zet. U hebt dat goed opgemerkt: een verzekeringsmaatschappij zal de premie inderdaad aanpassen aan het risico, net zoals dat voor andere verzekeringsproducten gebeurt. Dat zal dus ook voor een stukje sturend werken, en eigenlijk is dat een goede zaak. Ik vind het geen goed idee dat een verzekeringsmaatschappij generiek bepaalde teelten zou uitsluiten, maar ik meen dat het goed

is dat landbouwers op individuele basis met de verzekeraar in gesprek gaan. We hebben dat trouwens ook aangeraden. Zo kan men, als men zich verzekert, zeer goed weten hoe het systeem werkt en waarvoor de verzekering al dan niet een tegemoetkoming zal geven.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, dank u wel. Ik denk dat de vele tussenkomsten bewijzen dat we het in de komende maanden en jaren nog regelmatig zullen hebben over deze problematiek, die zeer belangrijk is en ons allen na aan het hart ligt. Ik ben blij dat u de suggestie meeneemt om de lokale besturen ook verder te inspireren. Het is natuurlijk ook aan hen om actie te nemen ter zake, maar het is goed dat ze niet opnieuw het warm water moeten uitvinden, dat ze kunnen leren van hun collega's.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (sp-a): Minister, dank u wel voor de antwoorden. Ik denk dat we hierover een goed debat hebben gehad. Zeker als men hier ook de polders en wateringen bij gaat betrekken, wil ik echter nogmaals het volgende zeggen. Er is in de vorige legislatuur de operatie doorbraak 63 geweest, waarbij men het aantal beheerders van waterlopen al aanzienlijk heeft verminderd. Ik denk dat we in het kader van een integraal waterbeheer veeleer moeten gaan naar minder dan naar meer partijen. Natuurlijk is het goed dat er watermanagers, of hoe men ze ook moge noemen, in dienst komen, dat kan allemaal geen kwaad, maar ik pleit ervoor dat dit uiteraard zo veel mogelijk via bestaande structuren gebeurt. Dit is nog maar eens een bevestiging dat het niet slecht zou zijn dat bepaalde dingen regelmatig samen zouden worden bekeken door de beide commissies, en uiteraard ook door de beide ministers.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de toekenningsvoorwaarden van steun uit het noodfonds aan de aardappel-sector

– 2494 (2019-2020)

VRAAG OM UITLEG van Sofie Joosen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de verdeelsleutel voor coronacompensaties voor de landbouw en de sierteelt

– 2475 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): De Europese Commissie gaf enige tijd geleden haar fiat om de Europese landbouwsteun te heroriënteren ter compensatie van de coronacrisis. In concreto wordt toegestaan om 10 procent van de eerste pijler, voor directe steun en marktbeleid, die in normale omstandigheden werd doorgeschoven naar de tweede pijler, het plattelandsontwikkelingsbeleid, alsnog uit te keren binnen de eerste pijler.

Zo kon, althans volgens uw schatting, minister, 23,4 miljoen euro aan 21.000 landbouwers uitgekeerd worden. Als verdeelsleutel zou daarbij de bestaande

individuele inkomenssteunberekening worden gebruikt. Op die manier, zo rekende u voor, zou er dan gemiddeld 1100 euro per landbouwer worden verdeeld.

Tegelijkertijd kondigde u een noodfonds van 25 miljoen euro aan voor de sierteelt en 10 miljoen euro voor de aardappelkwekers. Praktische modaliteiten hiervoor zouden nog volgen. Dat kwam vorige week ook aan bod in onze hoorzitting.

Minister, bent u van mening dat herverdeling van deze middelen via de bestaande verdeelsleutel van de inkomenssteun de meest gerichte besteding is om de coronaverliezen maximaal te compenseren? Zo ja, om welke reden?

Voorziet u gevolgen voor het wegvallen van de voorziene middelen voor plattelandsontwikkeling? Zo ja, welke?

Welke modaliteiten voorziet u voor de verdeling van de steun aan siertelers en aardappelkwekers? Zal hier ook een gelijkaardige verdeelsleutel worden toegepast op basis van de inkomenssteun, of zijn andere verdeelsleutels meer wenselijk? Zo ja, welke?

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Voorzitter, ik sluit voor een groot stuk aan bij collega Joosen over het noodfonds. De sierteelt en de aardappelsector hebben ondersteuning nodig. De aardappelsector had het zeer moeilijk door het sluiten van de horeca en vooral door de verstoring van de exportketen. Wij produceren zeer veel aardappelen in onze regio en daar wordt het merendeel van geëxporteerd.

Bijkomend was de periode waarin de crisis zich voordeed, problematisch omdat de maximale bewaartermijn voor deze aardappelen loopt tot juni of begin juli. Er werd dus een cruciaal moment in de verkoop gemist.

De schade in de sector is aanzienlijk. Of 10 miljoen euro genoeg is om alle schade te dekken? Natuurlijk niet, maar dat is ook niet de bedoeling. We moeten niet de ambitie hebben om in alle economische sectoren van Vlaanderen alle schade te dekken. Wél is het belangrijk dat de 10 miljoen euro zo efficiënt mogelijk wordt toegekend. Vandaar het belang van de concrete uitvoeringsmodaliteiten.

Hebt u zicht op de huidige stock van aardappelen die de facto waardeloos geworden zijn omdat ze niet verkocht geraken?

Op basis van welke criteria zal worden bepaald welke concrete telers in aanmerking komen voor een onkostenvergoeding?

Hoeveel telers hebben recht op een schadevergoeding?

Zal deze vergoeding worden toegekend via een bedrag per ton naargelang de grootte van de stock die de teler in kwestie nog liggen heeft?

Wordt hierbij gewerkt met een hoeveelheid die niet zal worden meegeteld? Dat is het zogenaamde ondernemersrisico.

Op basis van welke parameters zal de prijs voor de vergoeding per ton aardappelen worden bepaald?

Hoeveel van de totale schade zal de 10 miljoen euro uit het noodfonds vermoedelijk kunnen vergoeden? Wat is de verhouding tussen die 10 miljoen euro en de totale schade?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: We hebben de afgelopen weken – het begint een indrukwekkende lijst te worden – een aantal maatregelen genomen op Vlaams niveau voor de land- en tuinbouwsector om de gevolgen van de coronacrisis te helpen ondervangen, zoals de VLIF-waarborg (Vlaams Landbouwinvesteringsfonds), de toegang tot de compensatiepremie en het noodfonds voor sierteelt en aardappelen.

Ik ben ervan overtuigd dat de benutting van het budget van 23,4 miljoen euro in pijler 1 in deze uitzonderlijke tijden de meest efficiënte manier is om zoveel mogelijk getroffen landbouwers te bereiken. Zoals u weet uit eerdere discussies in deze commissie, had ik deze steun liever meer gericht ingezet, maar dit bleek niet mogelijk omdat het gaat om het eenmalig niet overhevelen van middelen die afkomstig waren van een afroaming van de directe steun van 10 procent bij alle landbouwbedrijven. Deze overheveling en dus ook deze afroaming zullen nu niet worden uitgevoerd.

De landbouwers zullen bij deze maatregel geen administratieve last ondervinden. Hierdoor zal de landbouwer snel zijn centen zien bij de voorschotbetaling van de directe inkomenssteun. In pijler 2 zou het geld in geval van transfer van pijler 1 naar pijler 2 pas in 2021 ter beschikking komen. Bovendien zou het inlassen van een nieuwe maatregel, die nog niet in het Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling III (PDPO III) was opgenomen, een administratief zware procedure betekenen. Het geld zou dus pas laat kunnen worden uitgegeven, dit terwijl een ondersteuning op korte termijn wel nodig is. Ik ben nu zaken aan het zeggen die onder meer collega Steenwegen al heeft gevraagd. Hij was op een bepaald moment – vergeef mij het woord, collega Steenwegen – kritisch, maar op het einde begreep hij dat het zo moet. Ik probeer het nog eens uit te leggen, maar ik krijg op dit ogenblik een flashback.

Voor de gevolgen voor het wegvallen van de voorziene middelen voor plattelandsontwikkeling: idem. Ik heb dat ook al zeer uitgebreid beantwoord. Doordat er geen transfer is van pijler 1 naar pijler 2, zou men kunnen denken dat pijler 2 een bedrag van 23,4 miljoen euro misloopt. Maar eigenlijk is dat bedrag nooit ingecalculeerd in het beschikbare budget voor PDPO III. Het bedrag van 23,4 miljoen euro zou pas in 2021 in pijler 2 terechtkomen, dus in het overgangsjaar. In dat overgangsjaar zijn er voldoende mogelijkheden om verder in te spelen op onze noden, via de maatregelen uit PDPO III. Dit is het grote voordeel van pijler 2: er is een grotere flexibiliteit om maatregelen en budgetten bij te sturen.

Specifiek voor de siertelers en de aardappelkwekers is er in het noodfonds, waarvan vorige week de Vlaamse Regering heeft beslist om de middelen te besteden, 35 miljoen euro voorzien, waarvan 25 miljoen euro voor de sierteelt en 10 miljoen euro voor de aardappelsector. Net zoals dat voor alle andere sectoren die in aanmerking komen voor het noodfonds het geval is, zijn we nu de specifieke modaliteiten aan het uitwerken.

Ik kom tot de stock van de patatjes. Er was begin mei naar schatting nog 880.000 ton bewaaraardappelen van de oogst 2019 in stock bij onze Vlaamse boeren. Dit is een raming van Belpotato, de erkende brancheorganisatie van de aardappelketen. Hiervan zou naar schatting tussen de 330.000 ton en 430.000 ton niet verwerkt kunnen worden. De exacte omvang van de stock kan pas worden bepaald als de getroffen landbouwers hun steunaanvraag hebben ingediend.

Dan kom ik tot de vragen over de criteria en wie er precies in aanmerking zal komen voor de onkostenvergoeding. Op al die vragen kan ik vandaag spijtig genoeg nog geen exact antwoord geven omdat we nu de precieze modaliteiten aan het uitwerken zijn in een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering. Mijn diensten zijn hier momenteel mee bezig en dit zal ook worden afgetoetst met de

landbouworganisaties. Zodra het dossier goedgekeurd is door de Vlaamse Regering, zullen de aardappeltelers een aanvraag kunnen indienen en dan zullen we het exacte aantal telers kennen.

De regeling die uitgewerkt wordt, is gebaseerd op een vergoeding van 50 euro per ton, waarmee we dus een derde van de gemiddelde normale marktprijs voor bedrijfseigen vrije bewaaraardappelen die op 15 mei in stock lagen, zouden kunnen vergoeden. Aangezien het budget zijn limieten heeft, zal er worden gezocht naar een goed evenwicht tussen een bedrijfseigen risico, waarvoor we als overheid niet kunnen tussenkomen, en een maximaal volume tot waar we maximaal wel kunnen tussenkomen.

Het totale verlies wordt geraamd op 50 tot 65 miljoen euro. Via het noodfonds is voorzien om voor een bedrag van 10 miljoen euro tussen te komen. Maar nog eens, over de precieze modaliteiten zijn we nog aan het overleggen.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Ik denk dat de hoorzitting van vorige week nog maar eens duidelijk heeft gemaakt dat de gevolgen voor onze Vlaamse land- en tuinbouw groot zijn. We spreken dan over gevolgen op korte termijn. Ik denk dat we moeten erkennen dat deze Vlaamse Regering tijdens deze coronacrisis echt heel kort op de bal heeft gespeeld. Het is nu belangrijk dat er een duidelijke verdeling van de middelen komt en dat die middelen snel bij de getroffen landbouwers terechtkomen. U zegt dat die modaliteiten worden uitgewerkt. Ik denk dat de timing en parameters snel gekend moeten zijn.

In de hoorzitting bleek ook dat er heel wat noden op lange termijn zijn. Ik denk dan aan de brexit, waarover gisteren in de commissie Buitenlands Beleid nog een gedachtewisseling plaatsvond. Onder andere aardappel-, zuivel- en vleesproducenten worden bij de slachtoffers gerekend. Veel van hen hebben net nog door de coronacrisis al een stevige knauw gekregen. Ik denk dat dat op lange termijn een heel belangrijk verhaal zal worden. Daarnaast dreigt ook een tweede golf van het coronavirus en dus van coronamaatregelen. Dat zou voor een aantal landbouwers toch wel de doodsteek betekenen. Ik vroeg me dus af of er hiervoor in het departement voorbereidingen worden getroffen. Liggen er scenario's klaar? Zijn we voorbereid op die tweede golf? Dit natuurlijk in de mate van het mogelijke dat je voldoende voorbereid kunt zijn op zo'n tweede golf. Ik vroeg me dus af of hiervoor maatregelen worden voorzien.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Bedankt, minister. Ik heb er alle begrip voor dat er nog overleg wordt gepleegd om de praktische en concrete modaliteiten uit te werken. Ik sluit me aan bij mevrouw Joosen: het is ook belangrijk dat de sector hierover zo snel mogelijk duidelijkheid krijgt.

Ik had nog een bijkomende vraag: Belpotato.be communiceerde over het doorgeven van stocks voor 31 mei 2020. Dat was de uiterste datum. U sprak net over 15 mei. Ik weet niet juist wat de status van elke datum is, maar begrijp wel dat er een bepaald moment moet zijn waarop we de stocks afsluiten. Kunt u mij zeggen welke datum als referentiepunt wordt gebruikt? Wat gebeurt er met landbouwers die op die datum nog geen enkele stock of inventaris hadden doorgegeven en dat nog moeten doen?

Ik had ook een bedenking bij het gebruik van een bovengrens voor de maximaal geleden schade. Ik denk dat dat de grotere spelers wat benadeelt. Ik heb hier geen cijfers over, maar volgens mijn aanvoelen zijn de echt grote spelers vaak jonge ondernemers die recent in heel grote loods hebben geïnvesteerd. In Nederland

heeft men niet het systeem van een maximale bovengrens toegepast, maar wel een verlaging van de prijs per ton bij een overschrijding van het totale budget. Misschien is dat een optie of een voorbeeld dat kan gebruikt worden. Europa heeft dat trouwens ook al goedgekeurd.

Ik wens u verder nog veel succes met het verdere overleg. Ik kijk uit naar de exacte, praktische modaliteiten.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Joosen, de maatregelen die we nu direct nemen, zijn crisismaatregelen en zijn bedoeld om de financiële positie van de boeren een beetje te verbeteren. Als er een tweede golf komt, zullen we moeten bekijken wat daarvan de gevolgen zijn en hoe we hierop moeten reageren. Het is nog een beetje vroeg om daarover uitspraken te doen.

Mijnheer Coenegrachts, de boeren moeten hun stock inschatten op basis van de capaciteit van hun schuren. Ze kunnen hiervoor een beroep doen op een externe schatter. Daarnaast moeten ze ook alle bewijsstukken, zoals de weegbonnen, heel goed bijhouden.

Belpatato stelt een goed sjabloon ter beschikking. De boeren maken hier het best maximaal gebruik van om hun stock op een correcte manier te kunnen inschatten.

Collega's, ik ben heel blij met jullie reacties. Eigenlijk is het wel aangenaam om zo'n vraag te krijgen op het moment dat de modaliteiten nog uitgewerkt worden, omdat ik dan rekening kan houden met jullie suggesties. We bekijken dus zeker die suggesties.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Het klopt: dit zijn crisismaatregelen, maatregelen op korte termijn. Maar het is gewoon nodig om die maatregelen nu te nemen. Op lange termijn zal er zeker nog bekeken moeten worden wat de impact is. We zullen deze coronacrisis nog lang voelen en we zullen dus ook nog lang de effecten daarvan moeten vaststellen. Ik denk dat het nooit fout is om lessen te trekken uit deze crisis, om te kijken hoe we daar in de toekomst nog beter aan de slag mee kunnen gaan.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Dank u wel, minister, voor de verduidelijking over de datum van 15 mei. Nu ik het meer in detail lees, zie ik inderdaad dat het formulier ingevuld moet zijn voor 31 mei, maar dat het blijkbaar gaat over de situatie tot uiterlijk 15 mei. Ik denk dat dit zonder meer goed is om te vermijden dat daar aanpassingen gebeuren op basis van de modaliteiten die uitgewerkt zijn. We moeten de stock kennen, en dan maken wij de modaliteiten. Dat is dus positief.

Dank u wel ook voor het voeren van de strijd om deze sector mee op te nemen in het noodfonds. Ik heb al gezegd dat dit een belangrijke sector is, ook een soort paradepaardje van onze landbouwindustrie. Het exportproduct dat zij maken, de Belgische friet, is een van de dingen waarvoor wij het meest bekend staan in de wereld. Dit is dus een positief verhaal. Zoals gezegd, wachten wij nog op de concrete uitwerking.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Cathy Coudyser aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de vooruitgang in de brexitonderhandelingen rond visserij of het ontbreken daarvan – 2457 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Dank u wel, voorzitter. Gisteren kregen we in de commissie Buitenlands Beleid een stand van zaken over de onderhandelingen van de minister-president. Aangezien visserij onder uw bevoegdheid valt, kom ik daar graag nog even op terug, minister. De minister-president gaf natuurlijk enkel een algemeen overzicht.

We kennen natuurlijk het Vlaamse standpunt, dat ook intra-Belgisch gedragen wordt en dat opgenomen is bij de EU. We kennen het Britse standpunt, dat daar eigenlijk lijnrecht tegenover staat. We hadden gehoopt dat er in de loop van de voorbije maanden wat vooruitgang geboekt was. Ik begrijp uit wat gisteren gezegd is dat er eigenlijk bitter weinig vooruitgang is.

Wel was er op 26 mei een besloten ministerconferentie, waar u aan tafel zat, minister. Misschien kunt u ons meegeven of er daar bijkomende opmerkenwaardige zaken aangehaald werden of zaken die voor beide standpunten belangrijk zijn, zonder de onderhandelingen te bemoeilijken. Er waren geruchten dat de EU eventueel zou afwijken van het initiële uitgangspunt inzake visserij. Kloppen die geruchten?

Moeten wij andere pistes gaan bewandelen? De laatste weken vóór 1 juli worden nu ingezet. Ik neem aan dat hierover ook nog wel heel wat zal worden onderhandeld. Het is ook belangrijk om te weten of we nog altijd op één lijn zitten met de andere landen met betrekking tot de verdediging van de belangen van de visserijsector.

Hoe realistisch is het nog dat er vóór 1 juli een akkoord zal kunnen worden bereikt over de visserijproblematiek? Werkt men ondertussen aan een mogelijk plan B inzake de vangstmogelijkheden voor 2021? Dit moeten we niet in de onderhandelingen gooien, maar wordt er achter de schermen over nagedacht hoe we dat verder moeten oplossen?

Zijn er nog indicaties van een eventueel extra uitstel? We moeten ook wat dat betreft toch rekening houden met een iets minder gunstig scenario.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Coudyser, dank u wel voor de interessante vragen. Ik ben er de heer Barnier en eurocommissaris Sinkevicius erkentelijk voor dat ze de meest betrokken lidstaten een debriefing wilden geven van de onderhandelingen en ook al vooruitkeken naar de vierde onderhandelingsronde tijdens de ministeriële vergadering van 26 mei, waarop ik zelf digitaal aanwezig was. Er was toen voorzichtig optimisme omdat het Verenigd Koninkrijk zich wat positiever opstelde over gegevensuitwisseling, het afgeven van vislicenties, samenwerking voor wetenschappelijk onderzoek enzovoort. Jammer genoeg hoorde ik geen vooruitgang wat afspraken over de quotaverdeling en de toegang tot de Britse wateren betreft. Zoals u weet, zijn dat net de hete hangijzers in deze onderhandelingen.

Tijdens zijn persconferentie op 5 juni heeft de heer Barnier na afloop van de vierde onderhandelingsronde bevestigd dat het Verenigd Koninkrijk blijft vasthouden aan

de 'zonal attachment' bij de quotaverdeling en jaarlijkse onderhandelingen over toegang, wat niet echt werkbaar is. Ik geef een woordje uitleg bij die zonal attachment: het Verenigd Koninkrijk gebruikt dat concept als breekijzer bij de besprekingen over de quotaverdeling. In dat concept wordt gekeken waar de vis zich precies fysiek bevindt. Dat is voornamelijk in Britse wateren. Dat concept negeert dus volledig de socio-economische afhankelijkheid van een bepaalde vloot of historische visactiviteiten die soms al eeuwenlang teruggaan.

Ik kom tot de tweede vraag. Tijdens de ministeriële vergadering van 26 mei waren alle ministers het er unaniem en uitdrukkelijk over eens dat het huidige EU-onderhandelingsmandaat de enige basis is voor de onderhandelingen over een visserijakkoord. Ik heb me toen ook duidelijk uitgesproken voor het behoud van de link met het toekomstige vrijhandelsakkoord, alsook over het belang voor België van toegang tot zowel de Britse 12-mijls- als 200-mijlszone. Verder heb ik benadrukt dat het behoud van de huidige quotaverdeling voor mij cruciaal is. Het lijkt er trouwens op dat die geruchten deels gebaseerd zijn op zogenaamde 'spinning' in de Britse media, die ook in onze media dan voor een stuk is overgenomen.

Zitten we nog op één lijn? Zoals u weet, maken we als overheid geen deel uit van de belangenorganisatie European Fisheries Alliance (EUFA). Deze vraag kunt u dan ook beter richten aan de Rederscentrale, die ook lid is, of aan de voorzitter van deze organisatie. De organisatie communiceert alvast zeer geregeld met één stem naar de direct betrokken lidstaten en de Commissie, en volgt ook duidelijk de onderhandelingen op de voet. De input die ze geeft voor de besprekingen, vind ik persoonlijk bijzonder waardevol.

Dan was er de vraag of er een akkoord kan vóór 1 juli. Tijdens de persbriefing van de heer Barnier op 5 juni suggereerde hij heel duidelijk dat de deadline van 1 juli nog moeilijk haalbaar is als het Verenigd Koninkrijk bij zijn huidige standpunten blijft, namelijk een quotaverdeling op basis van zonal attachment en jaarlijkse onderhandelingen over de toegang. De deadline van 1 juli was een streefdatum. Die is absoluut niet absoluut. Toch hebben we nog enkele maanden de tijd om een evenwichtig en duurzaam visserijakkoord af te spreken met het Verenigd Koninkrijk.

Op de ministeriële conferentie gaf de Europees commissaris aan dat hij een akkoord wou tegen het begin van de herfst.

Het klopt dat er geen indicatie is dat we naar een uitstel gaan. De Britse premier Johnson en verschillende van zijn ministers hebben al meermaals benadrukt dat ze geen extra uitstel zullen vragen. Ik weet niet of en in welke mate dit 'powerplay' is.

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Minister, ik dank u voor de bijkomende toelichting en voor het feit dat we nog altijd op ons standpunt blijven staan. Het is van belang om de link te behouden met het al of niet sluiten van een vrijhandelsakkoord. Dat is ons sterk breekijzer. We moeten de toegang tot de Britse wateren, zowel de 12-mijls- als 200-mijlszone, bewaken. De 'zonal attachment' is inderdaad niet werkbaar. Hopelijk komt er een andere oplossing uit de bus, maar ik begrijp dat het erg moeilijk wordt. Als deadlines naderen, nadert soms ook het inzicht.

Ik wil als boodschap meegeven dat we verder moeten blijven onderhandelen. Hopelijk hebben we tegen het begin van de herfst een visserijakkoord, met daaraan gekoppeld het vrijhandelsakkoord. Dat is voor Vlaanderen van belang, en zeker voor de visserijsector, die het met de coronacrisis ook al niet gemakkelijk heeft. Jammer, want men had zeer goede vooruitzichten. Ik heb er alle vertrouwen in dat

u de belangen zeer goed kent en alles op alles zult zetten om dit zo goed mogelijk af te handelen.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Minister, het klopt dat we deze vraag al regelmatig hebben besproken. Ik ben blij dat mevrouw Coudyser dit op de agenda blijft zetten, want het is een gedeelde bezorgdheid van de hele commissie en van iedereen die onze visserij – dat zijn er velen – een warm hart toedraagt.

We zitten momenteel in een periode van zeer grote onzekerheid, met een reële deadline van twintig dagen. Als binnen twintig dagen het Verenigd Koninkrijk niet vraagt om de overgangperiode met twee jaar te verlengen, dan zitten we de facto in een no-dealscenario. Zoals ik gisteren al in de commissie Buitenlands Beleid zei: als het geen no-deal wordt, zal het vermoedelijk een 'bad deal' worden.

Ik wil er nogmaals op aandringen om achter de schermen in de diepte en in de schuiven van uw kabinet klaar te zijn met eventuele andere scenario's, niet alleen voor de vloot zelf maar ook voor de hele keten op land. U weet dat onze visveilingen in directe problemen komen vanaf het moment dat het zou stilvallen, ook omdat andere veilingen in het buitenland dan misschien aantrekkelijker worden omdat ze op de vaarroutes liggen. Ik hoop dat er werk wordt gemaakt van noodscenario's en dat we niet alleen rekenen op Europese steun, maar zelf ook het nodige plannen.

Bart Dochy (CD&V): Ik wil me ook aansluiten bij deze vrees. Ik heb gisteren van de minister-president begrepen dat hij zelf vreesde dat in een deal de visserij en eventueel ook de landbouw gebruikt zouden kunnen worden als pasmunt op het moment dat er getrancheerd moet worden. U zegt dat we ons daar uitdrukkelijk tegen verzetten, maar ik hoop dat dit zo blijft en dat we niet in een scenario komen dat de visserij en landbouw als pasmunt in een deal betrokken worden voor een brexitresultaat.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Vaneeckhout, u hebt gelijk dat we ons op alle mogelijke scenario's moeten voorbereiden, maar nu gaan we voor een goede deal, die respectvol is, ook voor ons.

Voorzitter, wat u zegt over visserij als pasmunt: in het Europees mandaat staat heel expliciet dat de visserij een onderdeel is van het gehele akkoord en niet mag worden afgesplitst. Wij trekken met een aantal landen aan dezelfde streng. Het is hard doorwerken. Nog eens, ik apprecieer de manier waarop de onderhandelaars met ons omgaan en feedback geven, maar het blijft een zeer zorgwekkend dossier. Corona plus de brexit is voor onze vissers bijzonder, bijzonder lastig. Maar we werken goed voort.

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): We hebben alle vertrouwen in de ministers en dat die onderhandelingen tot op het bot zullen worden gevoerd. Dat het niet gemakkelijk is, dat is wel heel erg duidelijk. Ik hoop dat we met die landen samen aan dat ene zeel blijven trekken. Het is belangrijk dat men dat doet, niet alleen voor Vlaanderen of België, maar ook voor Nederland, Duitsland, Frankrijk en andere landen. Daarom is ook de invloed die ze geven en de stem die ze vertolken naar de lidstaten, ook naar lidstaten waarvoor de visserij misschien minder belangrijk is in het kader van de brexit, van belang, alsook dat ze die standpunten kunnen doorgeven en dat ook de andere lidstaten daar blijven voor gaan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.